

המטפלת מרים דובוב:

„עיני ראו דברים נוראים...“

המנהל צבי מנור:

„מקומות אחרים גדועים יותר...“

ילדים אלה נדונו למוות

מרים (עלידה) דובוב היא בשנות החמישים, בזונדרית, נמוכת-קומה, ועד זרועה השמאלית מקועקע מספר כחול. במשך כחצי שנה עברה כמטפלת במוסד — ועם פירסום הכתבה ב„העולם הזה“, מצאה עוז בנפשי שה לספר את סיפורה.

„מה שגיליתם — זה עוד כדוב. ילדים רעבים, שהיו מתגנבים למט"ח לחפש משהו לאכול — היו קושרים אותם לכיסא ומשאירים אותם כך. אצל ילדים אחרים, שלא יכלו לצאת מהמיטות, נהיו פצעים פתוחים בעומק של חמישה ס"מ, בגלל חוסר טיפול. הילדים רעבים ומקבלים מכות. אל חיות מתייחסים יותר יפה.“

היא לא היתה היחידה. בעקבות פיצוץ קשר השתיקה מסביב למו"ס עדיירי „העולם הזה“, גילו גם עובדים אחרים פרטים נוספים על המתרחש שם. עדותה של דובוב נבחרה בגלל היותה השלמה ביותר. זה סיפורה:

האשה הנרגשת, שהופיעה במערכת, הצביעה על הכתבה „אשווייז בישראל“ („העולם הזה“ 1773), שסיפרה על המצב המחריד במוסד ילדים מפגרים „בתיפנחס“ כנסיציונה.

תו של המנהל, עורך-דין צבי מנור: „גו, מה דעתך על הגיטו שלנו?“

לא להאכיל, לא להשקות

כבר אחרי זמן קצר הרגשתי שאני מתפוצצת.

קרה. די הרבה, שילד היה מקבל התי קפה של אפילפסיה (מחלת הנפילה) באמי צע הלילה. במקרה כזה, לא יכולתי לעי זור לו. כל התרופות היו סגורות בארון. על מנעול. מנור לא הסכים להשאיר אור תו פתוח. „צריך לשמור שלא יהיה ביו" בו.“ אמר לי. כשילד היה מקבל התקפה, הייתי צריכה לצלצל למנור הביתה, והוא היה בא לתת לילד כדור.

פעם הוא בא עם אשתו, שהיא רופאה. היא כיסתה את הפנים בידים, ואמרה: „אוי, אני לא יכולה לראות את הילדים האלה.“

אפילו שתייה לא יכולתי לתת לילדים בלילה. עורך-דין מנור אמר לי לא לתת להם תה לפני שאני בודקת אם העור שלהם יבש לגמרי. „אין לי תקציב לבז" בו.“ הוא אמר לי.

הילדים האומללים האלה היו רעבים כל הזמן. אני הייתי עובדת משמרת-לילה, וזה היה התפקיד שלי להכין להם ארו- חתיבוקר. הייתי מקבלת שתי ביצים של חמש אגורות, כדי לחלק ל-15 ילדים.

דייסה הייתי עושה להם מאבקת-חלב, גריסים ומים. התלוננתי למנור שאין שום שומן בדייסה ושום ביצים. הוא הסביר לי שהוא לא חייב לתת לילדים ביצים.

גם מרגרינה, פירות, בשר, חלב טרי, או אפילו ביסקוויטים. הילדים לא רואים אף פעם.

קציצות

מלחם

במקום בשר, היו הילדים מקבלים קציצות.

אני רוצה לספר איך היו עושים את הקציצות האלה: המנהל היה קונה כמור יות גדולות של לחם יבש, עם עובש, במשאיות שלמות. במטבח היו מנקים קצת את העובש, מוסיפים חמש ביצים — ומי כינים מזה קציצות ל-80, 90 ילדים. לא פלא בגלל האוכל הזה, שהילדים

תמונה הכי מזעזעת שאני זוכרת מביתיפנחס, ושלא אשכח לעולם, היא ילדה קטנה בשם גילה*. אני לא יודעת אם גילה עוד חיה היום. כשאני הייתי שם, היא היתה בת תשע. היא נראתה בת ארבע, אבל היא היתה בת תשע.

הגוף הקטן שלה היה מכוסה בפצעים נוראים. אחדים מהפצעים היו בעומק של חמישה-שישה ס"מ. הייתי מכניסה לתוך הפצעים את כפית התרופות כולה, כדי שהתרופה תגיע לעומק הפצע. הכפית נכר נסה לתוך החור.

גילה לא היתה היחידה. כל הילדים שלא יכלו לקום מהמיטות, היו במצב דומה. הפצעים האלה נהיו אצלם בגלל ליכלוך והזנחה בטיפול. הילדים המסכרי נים שוכבים כל היום במיטה, לא יכולים לזוז, ועושים את צרכיהם שלהם במיטה. אם לא שמים-לב לנקיון שלהם, ולא מזיזים אותם כל כמה שעות לצד שני, כל הגוף שלהם נהיה רקוב.

הכניסו אותם

למות שם

באתי לעבוד בביתיפנחס בתור מט"פ פלתי ביוני שנה שעברה.

בינואר השנה התפטרתי. לא הייתי מסוגלת לסבול יותר.

במלחמה הייתי במחנות-המוות אוש-וויץ וברגן-בלזן. האווירה בביתיפנחס הזכירה לי את הזמנים שם — בדיוק. אף אחד לא מתייחס אל הילדים האומרי ללים כמו אל בני-אדם. כולם יודעים ש"הכניסו אותם לשם רק כדי שימותו. זה די נכון, בעצם. הרבה מהילדים הם לא רק מפגרים, אלא גם חשוכי-מרפא, וסובלים מכל מיני מחלות.

אבל זאת בכל זאת לא סיבה, לפי דע"תי, לתת להם לסבול ולהיות רעבים. אם הם נדונו למות — למה לא לעשות את השנים האחרונות שלהם יפות? אבל בביתיפנחס, לאף אחד לא איכפת. והמצב גם איננו סוד — למרות שאף אחד לא מוכן לדבר על זה. פוחדים. בנסיציונה, קוראים למקום בשם מחנה ריכוז. אפשר לשאול כל נהג מוינית. כמה ימים אחרי שהתחלתי לעבוד, שא"לה אותי אסי'הבית, אליזבט, שהיא חמו"ר

„אל חיות מתנהגים יפה יותר...“

* שמות הילדים מוסווים.